

ผู้ป่วยวัณโรคติดเชื้อรายใหม่ที่ได้รับ First Line Drug ในโรงพยาบาลเทพรัตน์นครราชสีมา New Infectious Tuberculosis Patients treated First Line Drug in Debaratana Nakhon Ratchasima Hospital

ภิเชก วัฒนชัย,พบ.

Pisek Wattanachai,MD.

Corresponding author: E-mail: pisek277@gmail.com

(Received: May 28, 2020; Revised: June 11, 2020; Accepted: June 18, 2020)

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาผู้ป่วยติดเชื้อรายใหม่ที่ได้รับการรักษาและเพื่อศึกษาผลข้างเคียงจากการรักษาด้วยยาต้านวัณโรค (First line drug) ในโรงพยาบาลเทพรัตน์นครราชสีมา

รูปแบบการวิจัย : การศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research)

วัสดุและวิธีการวิจัย : ประชากรศึกษาเป็นผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ ที่ขึ้นทะเบียนรักษาวัณโรคโดยใช้ยาต้านวัณโรคชนิด First line drug จำนวน 671 ราย โดยศึกษาข้อมูลจากงานเวชระเบียนและแบบบันทึกข้อมูลผลการตรวจเสมหะเพาะเชื้อวัณโรค ของผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ ในคลินิกวัณโรคแผนกผู้ป่วยอายุรกรรมโรงพยาบาลเทพรัตน์นครราชสีมา ตั้งแต่ปี 2559-2562 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา : พบผู้ป่วยวัณโรคติดเชื้อรายใหม่ จำนวน 671 ราย ส่วนใหญ่ เป็นชาย (68.15%) อายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป (35.03%) มีประวัติการดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่ (56.18%) ส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวหรือโรคร่วม คือเบาหวาน รองลงมาเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผลข้างเคียงจากการใช้ First line drug ได้แก่ เป็นผื่นตามผิวหนัง (16.56%) มีตับอักเสบ (7.64%) และข้ออักเสบ (Arthritis) 3.18%

สรุปและข้อเสนอแนะ : การรักษาวัณโรคที่ได้รับ First line drug ผู้ป่วยส่วนใหญ่ได้รับผลข้างเคียงคือเป็นผื่นตามผิวหนัง ในร่างกาย และมีผู้ป่วยจำนวนมากเกิดภาวะแทรกซ้อนจากยาที่ส่งผลให้ผู้ป่วยบางราย ปฏิเสธการทานยาต้านวัณโรค ซึ่งจะทำให้เกิดภาวะดื้อยาตามมาภายหลังได้ จึงควรปรับสูตรยาให้มีความเฉพาะต่อบุคคล โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญควรให้ความรู้การสร้างเสริมสุขภาพ วิธีการป้องกัน และการรักษาที่ถูกต้อง

คำสำคัญ : วัณโรค; ผู้ติดเชื้อวัณโรครายใหม่; การใช้ ยาต้านวัณโรค First line drug

ABSTRACT

Purposes : To study the information of new infected patients being treated and the side effects of antibiotics to improve the effectiveness of treatment

Design : Descriptive study

Materials and Methods : 671 of patients were newly enrolled in tuberculosis patients using first line drug with review the data from the medical records and the data recording form for the results of tuberculosis culture of new TB patients in the clinical tuberculosis clinic Dabaratana Hospital Nakhon Ratchasima 2016-2019 And Data analysis as the percentage.

Main findings : New Infectious Tuberculosis Patients total of 671 new, mostly males (68.15%) aged over 61 years (35.03%), drinking and smoking history (56.18%). Most of congenital disease or joint disease, which is diabetes, followed by HIV infection. And the side effects of treatment include skin rash (16.56%), hepatitis (7.64%) and arthritis 3.18%.

Conclusion and recommendations : The study of treatment for tuberculosis given antibiotics. Most patients have side effects such as skin rash in the bo, and many patients have drug complications Causing some patients to refuse medication. Result of the patients refusing medication which cause subsequent drug resistance Should adjust the formula to be unique to the person Especially at risk groups Providing knowledge to enhance health Prevention methods And correct treatment

Keywords : New tuberculosis, First line drug

บทนำ

วัณโรค (Tuberculosis: TB) เป็นโรคติดต่อที่เป็นปัญหาสำคัญทางการแพทย์และสาธารณสุขทั่วโลก จากการรายงานวัณโรคของโลก (Global Tuberculosis Report) ปีพ.ศ. 2560 องค์การอนามัยโลก คาดประมาณอุบัติการณ์ผู้ป่วยวัณโรค (รายใหม่และกลับเป็นซ้ำ) สูงถึง 10.4 ล้านคน (140 ต่อแสนประชากร) มีจำนวนผู้ป่วยวัณโรค เสียชีวิต 1.7 ล้านคน และในจำนวนนี้มีผู้ป่วยวัณโรคที่ติดเชื้อ เอชไอวี 1.03 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10 ของ ผู้ป่วยวัณโรคทั้งหมด โดยมีผู้เสียชีวิตปีละ 0.4 ล้านคนสำหรับผู้ป่วยวัณโรคดื้อยาหลายขนาน (RR/MDR-TB) คาดว่าจะมี 6 แสนคน พบในผู้ป่วยใหม่คิดเป็นร้อยละ 4.1 และในผู้ป่วยที่เคยรักษามาก่อนคิดเป็นร้อยละ 19 ในจำนวนนี้เป็น MDR-TB 4.9 แสนคน¹ สหประชาชาติและองค์การอนามัยโลกโดยการรับรองวาระของประเทศสมาชิก ได้กำหนดให้การควบคุมและป้องกันวัณโรคเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติและยุทธศาสตร์ยุติวัณโรค มีเป้าหมายลดอัตราวัณโรครายใหม่เหลือ 20 และ 10 ต่อประชากรแสนคนในปี 2573-2578

ลดการเสียชีวิตลงร้อยละ 95 และลดผลกระทบทางเศรษฐกิจครัวเรือนหรือการล้มละลายทางการเงินให้เหลือ 0 ขณะที่ประเทศไทยจัดให้ปัญหาวัณโรคเป็นวาระสำคัญระดับชาติ โดยเมื่อ 12 กันยายน 2560 ที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีเห็นชอบหลักการแผนยุทธศาสตร์วัณโรคระดับชาติ พ.ศ. 2560-2564¹

วัณโรค (Tuberculosis: TB) นอกจากก่อให้เกิดความสูญเสียทางสุขภาพ (Disease Burden) จากการป่วยและเสียชีวิต ยังเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ (Economic burden) จากค่าใช้จ่ายการรักษาที่สูงมาก ผลกระทบเกิดทั้งต่อผู้ป่วยเอง ครอบครัว และคนใกล้ชิด รวมถึงความสูญเสียผลิตภาพและศักยภาพของประชากร ประเทศไทยร่วมกับนานาชาติกำหนดเป้าหมายยุติวัณโรค ภายในปี พ.ศ. 2578 (ค.ศ. 2035) โดยมีการ จัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติเพื่อยุติปัญหาวัณโรค หากแต่สถานการณ์วัณโรคเป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิต และบ่งบอกถึงภาระทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างสูงในประเทศไทย² และเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2546-2556)ในไทยมีอัตราการลดลงของ

อุบัติการณ์เพียงร้อยละ 2.7 ต่อปีเท่านั้น สิ่งที่ต้องกลับมาพิจารณาให้ความสำคัญคือการมุ่งทำงานไปข้างหน้ามากกว่าการตามแก้ไขที่ปลายเหตุปลายทางของโรค ซึ่งยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการป้องกัน ดูแล รักษาและควบคุมวัณโรคภายใต้แผนยุทธศาสตร์วัณโรคระดับชาติ (พ.ศ.2560-2564) โรคร่วมหรือภาวะแทรกซ้อนของวัณโรคนั้น หากได้รับการรักษาอย่างทันท่วงทีก็จะทำให้ความเสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อนลดลง ทั้งนี้ภาวะแทรกซ้อนก็อาจเกิดขึ้นได้ในผู้ป่วยบางราย โดยอาการที่เกิดขึ้นมีตั้งแต่อาการไม่รุนแรง ไปจนถึงขั้นทำให้เสียชีวิต ซึ่งภาวะแทรกซ้อนที่มักเกิดขึ้นในผู้ป่วยวัณโรคปอดบริเวณหลัง อาการปวดหลังและมีอาการติดเชื้อเป็นอาการที่พบได้บ่อยในผู้ป่วยวัณโรคติดต่อเสียหาย วัณโรคจะก่อให้เกิดอาการข้อต่ออักเสบได้ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเกิดขึ้นที่บริเวณสะโพกและเข้าเยื่อหุ้มสมองอักเสบ วัณโรคอาจก่อให้เกิดเนื้อเยื่อที่หุ้มบริเวณสมองเกิดอาการอักเสบ จนทำให้เกิดอาการปวดหัวเรื้อรัง ซึ่งภาวะแทรกซ้อนนี้อาจส่งผลกระทบต่อดูสุขภาพจิตได้ ปัญหาเกี่ยวกับตับและไต ตับและไต มีหน้าที่ในการกรองของเสียออกจากกระแสเลือด แต่สำหรับผู้ป่วยวัณโรค เชื้ออาจส่งผลให้ทั้ง 2 อวัยวะนี้เกิดปัญหาในระยะยาวจนไม่สามารถทำงานได้ตามปกติได้

จากสถานการณ์ในโรงพยาบาลเทพรัตนนครราชสีมา เป็นโรงพยาบาลทั่วไป ขนาด 200 เตียง ที่ผ่านมามีด้วยบริบทโรงพยาบาล ยังไม่เคยมีการรวบรวมข้อมูลในคลินิกวัณโรค กลุ่มงานอายุรกรรมและวิเคราะห์สถานการณ์ ด้วยการทำการศึกษารื่องนี้มาก่อน จึงเป็นที่มาของการศึกษาโดยผลของการศึกษาสถานการณ์และปัจจัยเสี่ยงของการติดเชื้อรายใหม่ในผู้ป่วยวัณโรค โรงพยาบาลเทพรัตนนครราชสีมา ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปเป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพการป้องกันและการรักษาผู้ป่วยวัณโรค ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผู้ป่วยติดเชื้อวัณโรครายใหม่ที่เข้ารับรักษาในโรงพยาบาลเทพรัตนนครราชสีมาและศึกษาผลข้างเคียงจากการรักษาด้วยยาต้านวัณโรค

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive study) โดยมีกลุ่มประชากรศึกษาเป็นผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ที่ขึ้นทะเบียนรักษาวัณโรคและได้รับการรักษาโดยใช้ยาต้านวัณโรคชนิด First Line Drug ตลอดการรักษาในระยะเริ่มต้น และต้องมารับยา 2 เดือนตลอดการรักษา โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 671 ราย ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนข้อมูลจากงานเวชระเบียนและแบบบันทึกข้อมูล ผลการตรวจเสมหะเพาะเชื้อวัณโรคของผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ ในคลินิกวัณโรค แผนกผู้ป่วยอายุรกรรม โรงพยาบาลเทพรัตนนครราชสีมา ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2559-2562 จากข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย โรคร่วมและประวัติการรักษา โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เป็นค่าเฉลี่ย ร้อยละ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูล สถานการณ์ และผลข้างเคียงผู้ป่วยที่ติดเชื้อวัณโรครายใหม่ ที่ได้เข้ารับการรักษาใน First line drug โรงพยาบาลเทพรัตนนครราชสีมา ได้รับระหว่างปี 2559-2562 และการวิจัยนี้ได้รวบรวมข้อมูลผู้ป่วยติดเชื้อวัณโรครายใหม่ จากแบบบันทึกข้อมูลในคลินิกวัณโรค แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเทพรัตนนครราชสีมาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2559 - 2562 จำนวน 671 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลการเจ็บป่วยโดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัย

ผู้ป่วยวัณโรคติดเชื้อรายใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ.2559-2562 จำนวน 671 ราย ส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน 432 ราย (64.38%) อายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 244 ราย (36.36%) ไม่มีอาชีพ และรองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง และมีประวัติเคยดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่ แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปผู้ป่วยวัณโรคติดเชื้อรายใหม่ (n = 671)

ข้อมูลทั่วไป	n (%)
เพศ	
ชาย	432(64.38)
หญิง	239(35.62)
อายุ ต่ำกว่า 30 ปี	100 (15.00)
31-40 ปี	123 (18.30)
41-50 ปี	119 (17.74)
51-60 ปี	244 (36.36)
61 ปีขึ้นไป	244 (36.36)
อาชีพ เกษตรกร	35(5.21)
รับจ้าง	261 (38.89)
ค้าขาย	26 (3.87)
รับราชการ	5(0.74)
ไม่มีอาชีพ	325(48.43)
สมณะเพศ (พระสงฆ์)	6(0.89)
นักเรียน	13(1.93)
ดื่มแอลกอฮอล์	87(12.93)
สูบบุหรี่	130(19.37)
มีประวัติเคยดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่	377 (56.18)
ไม่เคยสูบบุหรี่-ดื่มแอลกอฮอล์	77(11.47)

พบผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่วินิจฉัยเป็นวัณโรคปอด จำนวน 604 ราย (90.01%) รองลงมาเป็นวัณโรคที่ต่อมน้ำเหลือง จำนวน 35 ราย (5.21%) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละตำแหน่งวัณโรคในผู้ป่วยที่ติดเชื้อวัณโรครายใหม่ ปี 2559-2562 (n= 671)

ตำแหน่งวัณโรค	n(%)
วัณโรคปอด	604 (90.01)
เยื่อหุ้มปอด	11 (1.63)
ต่อมน้ำเหลือง	35 (5.21)
เยื่อหุ้มสมอง	3 (0.44)
กระดูกและข้อ	13 (1.93)
ช่องท้อง	5 (0.74)

ส่วนใหญ่ไม่แจ้งระบุโรคประจำตัวรวมจำนวน 419 ราย (62.44%) มีโรคร่วมหรือโรคประจำตัว คือโรคเบาหวาน จำนวน 85 ราย (12.66%) รองลงมาเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี จำนวน 82 ราย (7.74%) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของโรคร่วมในผู้ติดเชื้อวัณโรค (n= 419)

โรคร่วม	n(%)
เบาหวาน	85(12.66)
ติดเชื้อเอชไอวี	82(7.74)
COPD	25(3.72)
CKD	9(1.34)
Alcohol dependent	3(0.39)
จิตเวช	48(7.15)
ไม่ระบุโรคประจำตัว	419 (62.44)

ผู้ป่วยที่ติดเชื้อวัณโรคหลังจากที่รับยาต้านวัณโรค มีผู้ป่วยได้รับผลข้างเคียงจากการรักษา จำนวน 163 ราย และส่วนใหญ่ผู้ป่วยได้รับผลข้างเคียงคือเป็นผื่น (เกิดอาการผื่น) จำนวน 67 ราย (41.10%) ของผู้ป่วยที่ได้รับผลข้างเคียง

ทั้งหมด รองลงมาคือมีผลข้างเคียงอื่นๆ (22.69%) และมีผลต่อดัปกักเสบ ร้อยละ 20.85 ดังแสดงรายละเอียดใน ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลข้างเคียงในผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ที่ได้รับยาต้านวัณโรค First line Drug (n= 163)

ผลข้างเคียง	n (100%)
ดับอักเสบ	34 (20.85)
rash (ผื่น)	67 (41.10)
arthritis (ข้ออักเสบ)	25(15.33)
อื่นๆ	37(22.69)

สรุป

จากผลการศึกษาการรักษาวัณโรคที่ได้รับ First line Drug ครั้งนี้ ผู้ป่วยส่วนใหญ่ได้รับผลข้างเคียง คือเป็นผื่นตามผิวหนังในร่างกาย และพบว่าผู้ป่วยจำนวนมากเกิดภาวะแทรกซ้อนจากยา ทำให้ผู้ป่วยบางส่วนปฏิเสธการทานยา ซึ่งจะทำให้เกิดภาวะดื้อยาตามมาภายหลังได้ ดังนั้นจึงควรทำการปรับสูตรยาให้มีความเฉพาะต่อบุคคล และเน้นแนวทางป้องกันและส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงในการดูแลสุขภาพเพื่อป้องกันการเกิดวัณโรค และส่งเสริมให้มีต้นทุนการรักษาที่ถูกลง

วิจารณ์

จากผลการศึกษาผู้ป่วยวัณโรคติดเชื้อรายใหม่ที่ได้รับ

ยา (First line Drug) ในโรงพยาบาลเทรตันนครราชสีมา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2559-2562 พบว่า ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงอันเนื่องมาจากปัจจัยหลายๆ ด้าน ซึ่งผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่มีประวัติการดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษามรรัตน วิริยะประสพโชค⁷ และการศึกษาในแถบอิหร่านตอนเหนือพบว่า การสูบบุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงอย่างหนึ่งที่เสี่ยงต่อการเกิดวัณโรคโดยเฉพาะในเพศผู้ชาย⁸ ซึ่งต่างจากการศึกษา Factors Related to Tuberculosis Preventive Behaviors among Tuberculosis Patient Attendants in Dhaka, Bangladesh พบว่า ผู้ป่วยวัณโรคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.3 และการศึกษาผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอายุในช่วงระหว่าง 51-60 ปี และ 61 ปี ขึ้นไปเพราะถือเป็นผู้สูงอายุ

จะมีความสอดคล้องกับอาชีพที่ผู้ป่วยส่วนใหญ่ ไม่มีอาชีพ ร้อยละ 48.43 และมีอาชีพรับจ้างร้อยละ 38.89 โรคเบาหวาน เป็นโรคที่มีภาวะแทรกซ้อนในวัณโรคได้ง่าย เช่นเดียวกับการศึกษาของสมพร ขามรัตน์ และคณะ^{4, 9} ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป่วยเป็นวัณโรคปอดในผู้ป่วยเบาหวาน การศึกษานี้พบผู้ป่วยวัณโรคมีโรคร่วมในเบาหวานมากถึงร้อยละ 12.66 เนื่องจากผู้ป่วยเบาหวานมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นทุกปี และรองลงมาคือผู้ติดเชื้อเอชไอวี (People live with HIV) เป็นกลุ่มผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการป่วยเป็นวัณโรคได้สูง และป่วยได้เร็ว เมื่อติดเชื้อพร้อมกัน ซึ่งตำแหน่งที่พบในผู้ป่วยวัณโรคปอดมาก¹⁰ และในการศึกษาผลข้างเคียงจากการใช้ยาต้านวัณโรคของผู้ป่วยวัณโรคติดเชื้อรายใหม่ พบว่ามีอัตราความเป็นพิษต่อดัชนีอยู่ที่ร้อยละ 2.4 และยังสามารถสรุปได้ว่าผลข้างเคียงจากการใช้ยาต้านวัณโรคที่อันตรายคือการที่ผู้ป่วยใช้สิ่งเสพติดร่วมด้วย¹¹ แต่ผลการศึกษาค้นครั้งนี้ พบผู้ป่วยติดเชื้อรายใหม่มีผลข้างเคียงและอาการไม่พึงประสงค์ ส่วนใหญ่ คืออาการคันหรือเป็นผื่นคัน คิดเป็นร้อยละ 41.10 ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของอัครภร เกษมสายสุวรรณ, มธุรส ทิพยมงคลกุล, ดุสิต สุจิรารัตน์ และเจริญ ชูโชติถาวร¹² ที่ได้ศึกษาอุบัติการณ์และความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของยากับอาการไม่พึงประสงค์ของยาต้านวัณโรคชนิด First-line ในผู้ป่วยวัณโรคปอดรายใหม่ พบว่า อาการไม่พึงประสงค์ส่วนใหญ่เป็นอาการทางระบบประสาท (ร้อยละ 75) ส่วนใหญ่ความรุนแรงระดับปานกลาง (ร้อยละ 45.8) รองลงมาเกิดที่ระบบผิวหนัง อาการที่พบได้แก่ มีผื่นคันบวมแดงหรือมีตุ่มน้ำใสขึ้นทั่วร่างกาย และการศึกษาของสุพพัทธิตา แสงทอง, จิระภา ศิริวัฒนเมธานนท์ และสุพัตรา บัวทิ¹³ พบอาการไม่พึงประสงค์ เช่นกันมี 4 อาการคือ อาการปวดข้อหรือกล้ามเนื้อโดยมีคะแนน (M=2.3) คลื่นไส้หรืออาเจียน (M=2.0) อาการชามือหรือเท้า (M=2.0) และอาการคันหรือผื่นคัน (M = 1.5) ผลข้างเคียงและอาการไม่พึงประสงค์ดังกล่าวอาจเกิดจากการแพ้ยา หากไม่ได้รับการดูแลรักษาอย่างทันท่วงที โดยแพทย์จะให้ยาแก้แพ้ ในยาในกลุ่มแอนติฮิสตามีน เพื่อบรรเทาอาการคัน¹⁴ ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ป่วยเกิดภาวะแทรกซ้อนได้ง่ายขึ้น

อย่างไรก็ตามการศึกษาและทบทวนผลงานวิจัยที่ผ่านมาและข้อมูลในผู้ติดเชื้อวัณโรครายใหม่ครั้งนี้สามารถนำไป

พัฒนาแนวทางการคัดกรองผู้ป่วยวัณโรคเพื่อการรักษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ป้องกันและส่งเสริมให้ประชาชนดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงให้ดูแลสุขภาพ เพื่อไม่ให้ป่วยเป็นวัณโรค
2. ควรมีระบบการเฝ้าระวังและคัดกรองหาผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ในเขตชุมชนต่างๆ เพื่อให้การรักษาอย่างรวดเร็ว เพื่อลดการแพร่เชื้อในชุมชนต่อไป
3. ควรมีการพัฒนารูปแบบของการรักษาวัณโรคแบบมีพิถีพิถัน (DOT) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาวัณโรคต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลวิธีที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้ป่วยวัณโรคได้รับการรักษาครบถ้วนตามแนวทางการรักษาวัณโรค
4. ทบทวนแนวทางการรักษาให้เหมาะสมต่อประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

1. Global tuberculosis report 2012. Geneva: World Health Organization. Available at: http://www.who.int/tb/publications/global_report/en/, Retrieved March 10, 2018.
2. เฉตสรร นามวาท และคณะ. ความคุ้มค่าการลงทุนเพื่อยุติปัญหาวัณโรคในประเทศไทย: การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลได้. สำนักงานบริหารโครงการกองทุนโลก กรมควบคุมโรค, 2560
3. ราเมศ คนสมศักดิ์. ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการเสียชีวิตของผู้ป่วยวัณโรคปอดเสมหะพบเชื้อโรงพยาบาลสมเด็จพระญาณสังวร จังหวัดเชียงราย. วารสารเชียงรายเวชสาร, 2560 ; 9 (1) :19-27.
4. สมพร ขามรัตน์และคณะ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป่วยเป็นวัณโรคปอดในผู้ป่วยเบาหวานจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น. 2558; 22 (1) .
5. ศรีรัตน อินทรักษ์. การศึกษาสถานการณ์และปัญหาการแยกผู้ป่วยวัณโรคระยะแพร่กระจายเชื้อ โรงพยาบาลสระบุรี.

6. กิตติพัทธ์ เอี่ยมมรอต. สถานการณ์การป่วยเป็นวัณโรคของบุคลากรในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขจังหวัดตาก. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุขสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2560 ; 11 (2) : 286-296
7. อมรรัตน์ วิริยะประสพโชค. ลักษณะและผลการรักษาผู้ป่วยวัณโรคจากเรือนจำ และผู้ป่วยวัณโรคทั่วไปใน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2560 ; 11 (2) : 277-376.
8. Mehran Shokr, et al. The frequency of risk factors for pulmonary tuberculosis in tuberculosis patients in Babol, Northern Iran, during 2008-2015. Current Issues in Pharmacy and Medical Sciences, 2018 ; 31(4): 144-1478.
9. สำนักวัณโรค กรมควบคุมโรคแนวทางการควบคุมวัณโรคประเทศไทย พ.ศ. 2561 = National Tuberculosis control Programme Guidelines, Thailand 2018.- กรุงเทพฯ , 2561.
10. สำนักวัณโรค กรมควบคุมโรค. การคัดกรองเพื่อค้นหาวัณโรคและวัณโรคดื้อยา. กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์อักษรกราฟฟิคแอนด์ดีไซน์ ; 2561: 27-29.
11. Banu Eris- Gu'lbay, et al. Side effects due to primary anti tuberculosis drugs during the initial phase of therapy in 1149 hospitalized patients for tuberculosis. Respiratory Medicine, Elsevier L ; 2006 : 1834-1842.
12. อัคราภร เกษมสายสุวรรณ, มธุรส ทิพยมงคลกุล, ดุสิต สุจิรัตน์และเจริญ ชูโชติถาวร. อุบัติการณ์และความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของยากับอาการไม่พึงประสงค์ของยาต้านวัณโรคชนิด First-line ในผู้ป่วยวัณโรคปอดรายใหม่ ในโรงพยาบาลทั่วไปในจังหวัดนนทบุรี (เอกสารการประชุมวิชาการ), กระทรวงสาธารณสุข; 2558.
13. สุพัตติตา แสงทอง, จิระภา ศิริวัฒนเมธานนท์และสุพัตรา บัวที. ผลของการใช้โปรแกรมการจัดการอาการต่อการรับรู้อาการและการรับประทานยาอย่างต่อเนื่องของผู้ป่วยวัณโรคปอด. วารสารสมาคมพยาบาล สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2556 ; 31 (4): 105-114.
14. พงศ์เทพ อีระวิทย์. วัณโรคปอด (Pulmonary tuberculosis). หน่วยโรคระบบทางเดินหายใจและเวชบำบัดวิกฤต ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ รพ. รามาธิบดี. ค้นเมื่อ 12 ธ.ค. 62 จาก <https://med.mahidol.ac.th/>